

Fra kollektivtransport til bærekraftig bevegelsesfrihet

21.09.21 Østlandsamarbeidet

Mål for kollektivtrafikken

God mobilitet for alle (bevegelsesfrihet)
Kollektivtrafikk = transportsystem som er tilgjengelig for alle

Løse miljøutfordringer
godt bymiljø, effektiv arealbruk,
klimautfordringer, nullvekstmål

Utfordring: **Økende krav til mobilitet**
Travel hverdag, mange gjøremål på kryss og tvers basert på BILENS fleksibilitet.

Nye muligheter for transport A-B
IT, kjøretøy, forretningsmodeller, m.v.

Elektrifisering og nye transportformer
vil også kunne bidra til å redusere miljø-
belastningene fra transport.

*Hvordan ser vi for oss at ny mobilitet og nye forretningsmodeller kan hjelpe oss til å nå målene om **mobilitet for alle** og **miljø**?*

Historisk tilbakeblikk

Kollektivtrafikkens storhetstid 1950-tallet

- økende mobilitet + få hadde egen bil
- staten styrte gjennom ruteløyver (+tog) og takstregulativer
- lite subsidier, kombinert person-/varetransport

..og så kom 1960-tallet og privat bilhold

- 1960–1980 økte rutebiltrafikken med 56% og biltrafikken med 517%
- 1969-1980 økte statlige tilskudd til rutebiltrafikk fra 37 mill. til 800 mill.
- 1981: Ansvaret for kollektivtrafikk overføres til (de nye) fylkeskommunene.

Byene, miljø som begrunnelsen for kollektiv

Før 1973 drev de private bussoperatørene i Oslo og AS Holmenkollbanen uten tilskudd.

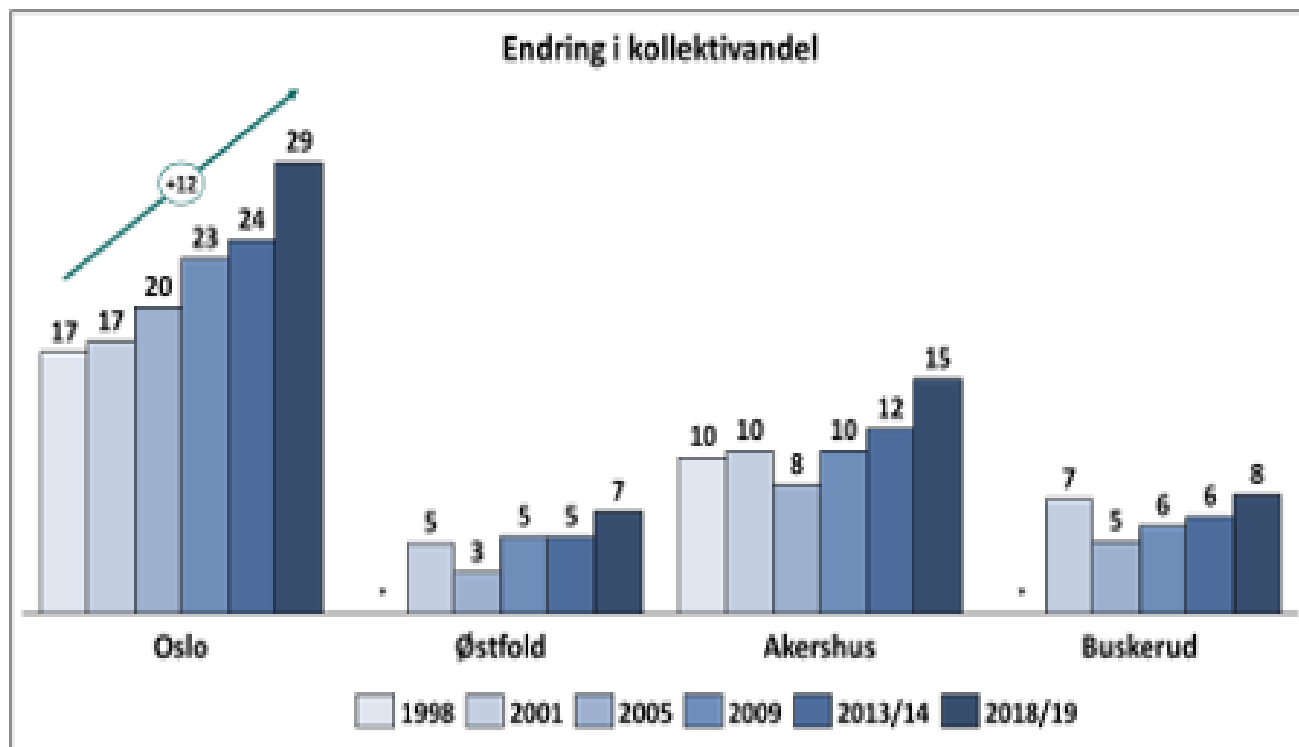
På 1960 tallet bygges T-banesystemet ut, og finansieres over bykassa. Oslo tar grep om busslinjene som skal mate mot T-banen.

1970-tallet: Voksende problemer med biltrafikk → økt statlig finansiering av kollektivtrafikk pga. miljø.

- statlige belønningsmidler (2001)
- bymiljøavtaler/byvekstavtaler

SL etableres i 1976 (staten, Oslo og Akershus) → samordnet kollektivtilbud med felles billettsystem og frie overganger i Oslo-Akershus.

Kollektivtrafikkens betydning for mobilitet

stor rolle i Oslo

- bra kollektivtilbud
- bomring og P-politikk

mer begrenset rolle i Viken

- tilbud til dem uten bil
- skolereiser
- noen byer, særlig Drammen
- pendlertrafikk til Oslo

Biltrafikken i Akershus har siden Ruter (2008) vokst omtrent i takt med resten av landet → økende bilkøer!

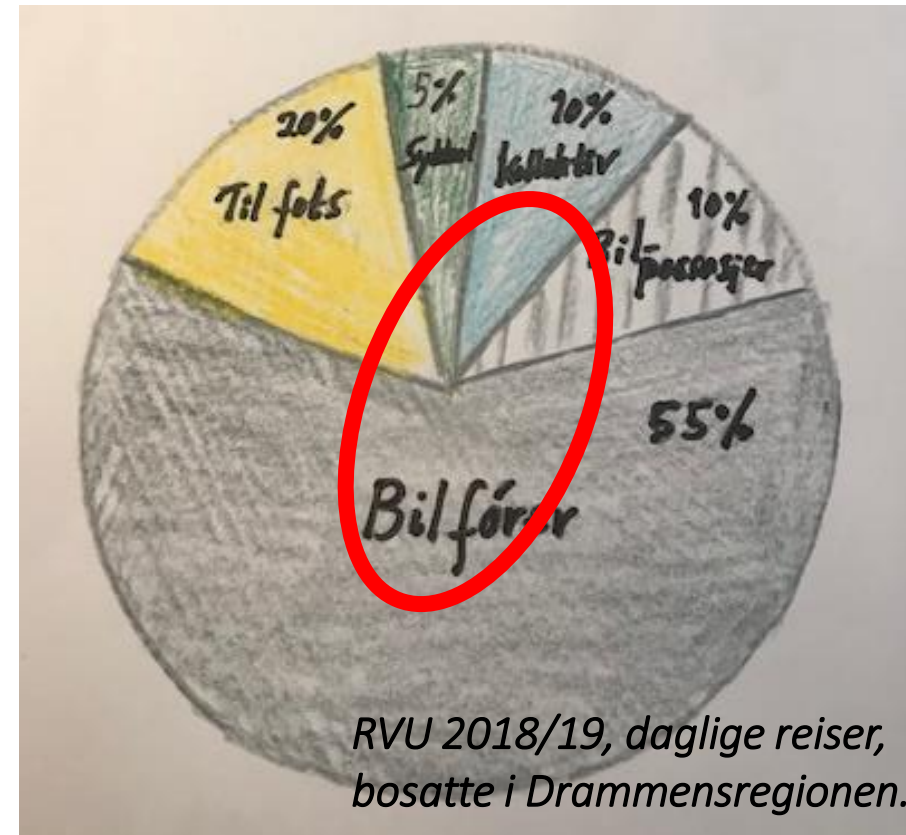
Revolusjon ?

Mulig utvikling:

- økt andel «transport som en tjeneste»
- nye sammensetninger av reiser
- nye mobilitetsformer (mellom buss og bil ?)

Nye mobilitetsformer vil ta markedsandeler fra dagens transportformer

- privatbil
- kollektiv

Arbeidsdeling mellom privat og offentlig sektor?

Hvordan sikre effektiv ressursbruk og innovasjon?

Hvordan ivareta forskjeller mellom by- og land?

Utvidet mobilitetstilbud

RUTERS MÅLBILDE

Hvorfor noe må gjøres?

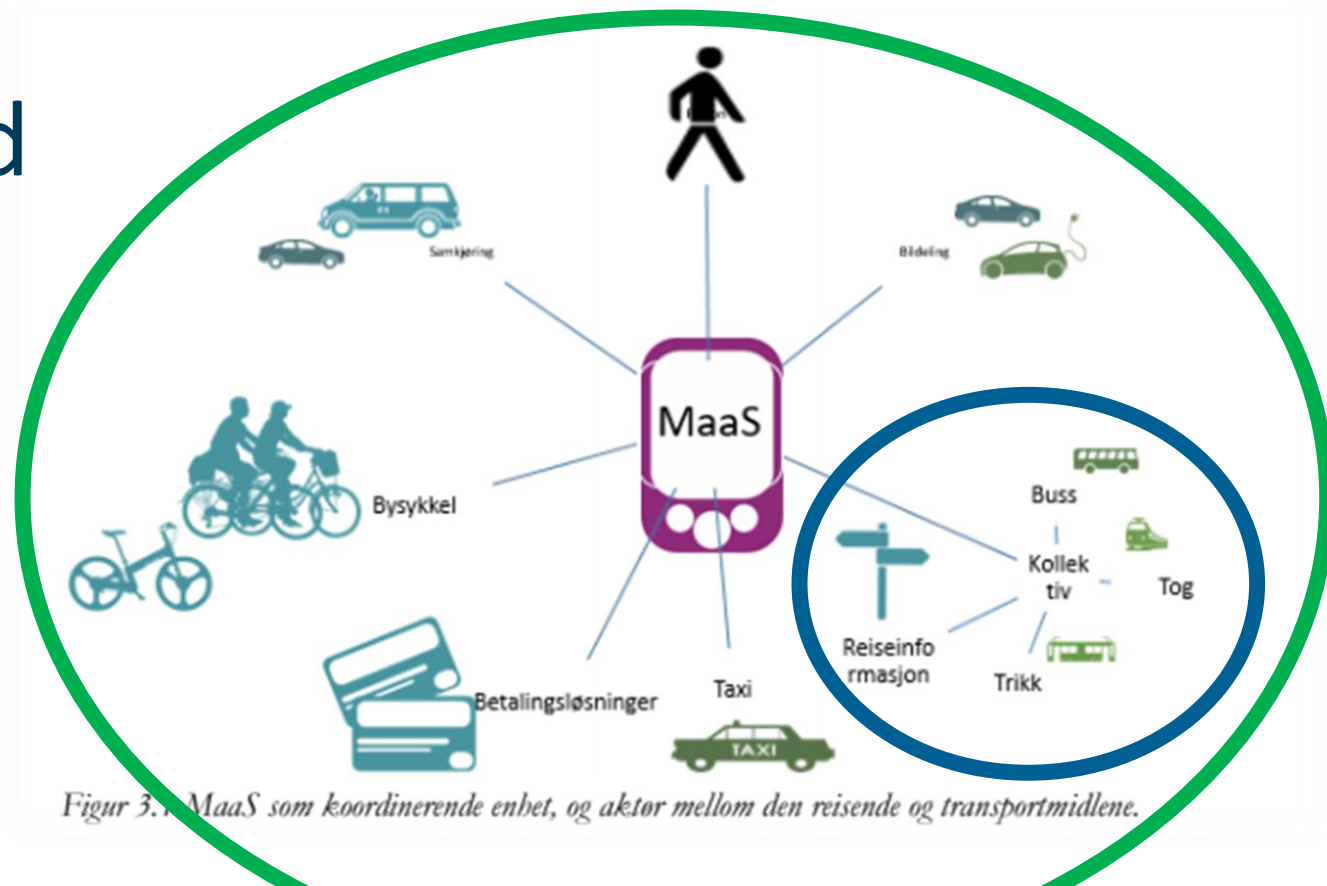
Mobilitet i rask endring, ta grep nå

Hvor vi skal?

fra «infrastruktur og tilbud»
til «IT og kundegrensesnitt»

Hvordan?

Ikke så konkret, men Ruter som sterk aktør!

Figur 3.1 MaaS som koordinerende enhet, og aktør mellom den reisende og transportmidlene.

Vil et retningsvalg – fra kollektiv til mobilitet – få konsekvenser for organisering og styring ?

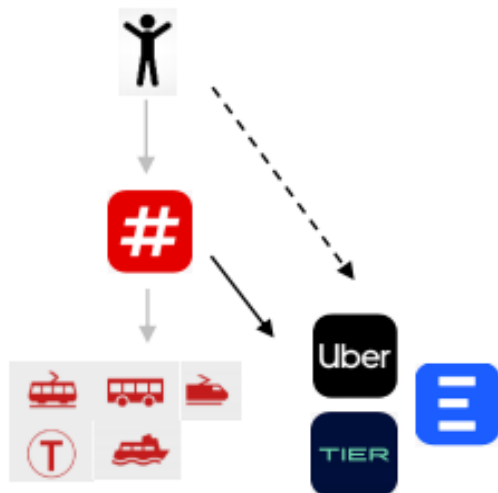
Hvordan begrense økonomisk risiko?

- *Hvor store investeringer vil kreves?*
- *Hva er handlingsrommet innenfor gjeldende økonomiske rammer?*

Målbilde for bærekraftig bevegelsesfrihet

Hvilke konsekvenser for eiernes styring av sektoren?

Ruter som rigger av konkurranse

Bruk av markedsdynamikk helt sentralt

Hvordan styre private aktører gitt at ikke alt vil styres og koordineres av et offentlig selskap?

Hvordan unngå uklarhet om bruk av offentlige tilskudd?

- *Hensyn til næringsutvikling og likebehandling av private aktører*
- *Unngå kryssubsidiering og konflikt med konkurranselovgivningen*

Takk for oppmerksomheten!

